

Het Leeuwarder Bieroproer (1487)

Opdracht

Instructie

Het is 1498. Friesland krijgt een buitenlandse overheerser: hertog Albrecht van Saksen. Zoals elke goede bestuurder, wil de hertog zich goed voorbereiden op zijn taak. Daarom laat hij onderzoek doen naar een belangrijke gebeurtenis van elf jaar geleden: het Bieroproer in Leeuwarden in 1487. De hertog wil weten wat er toen precies gebeurde, zodat hij daar rekening mee kan houden met zijn plannen voor de toekomst.

Opdracht

Stel je voor, jullie zijn de raadgevers van de hertog en jullie moeten het onderzoek uitvoeren. Met deze opdracht reconstrueer je het Bieroproer. En je geeft aan de hertog antwoord op zijn vragen:

- Wat gebeurde er tijdens het Bieroproer?
- Wat was de oorzaak van het Bieroproer?
- Wat waren de gevolgen van het Bieroproer?

Wat

Je gaat 2 schema's invullen aan de hand van onderzoek-kaartjes. Elk schema heeft drie vakken "Voor het Bieroproer, Tijdens het Bieroproer en Na het Bieroproer." Het is de bedoeling dat jij de door de docent uitgedeelde kaartjes op de goede plek legt en aan de goede persoon koppelt.

Hoe

Lees eerst deze tekst:

De late Middeleeuwen worden in Friesland gekenmerkt door een strijd tussen twee groeperingen:

1. Schieringers

De traditionele machthebbers adel en kerk, die hun machtsposities op het platteland hebben. Want de adel is grootgrondbezitter en de kerk bezit daar grote kloosters.

-> Ezelsbruggetje om te onthouden: Schiermonnikoog

(want dit eiland is vernoemd naar schiere/grijze kleur van de pij van monniken en zij wonen in kloosters op het platteland).

2. Vetkopers

De rijke burgers in welvarende steden, die als nieuwe aspirant machthebbers ook graag invloed willen krijgen.

-> Ezelsbruggetje om te onthouden: Kooplieden die vette winst maken

(want kooplieden wonen als burgers in een stad en drijven daar handel).

Je krijgt twee lege schema's uitgedeeld: één gele en één blauwe. Daarnaast krijg je een blad met kaartjes uitgedeeld. Knip de kaartjes uit en plak deze op de goede plek in één van de schema's. Nadat je de kaartjes op de goede plek hebt gelegd, ga je verder met de vragen op het invulblad.

Uitkomst

Je kan uitleggen waarom het Bieroproer in Leeuwarden een goed voorbeeld is van de toenemende zelfstandigheid van steden en de daarbij behorende burgerij.

Het Leeuwarder Bieroproer (1487)

Invulblad

---

1) a. Hoe heten de twee groepen die ruzie hebben bij deze gebeurtenis?

1. ....
2. ....

b. Wat zijn de belangen van deze twee groepen tijdens het Bieroproer?

.....
.....
.....
.....
.....

**c. Tijdens het Bieroproer komen twee middeleeuwse standen met elkaar in botsing.
Welke twee standen zijn dit?**

.....
.....

---

2) Waarom is het bijzonder dat het Bierbrouwersgilde zich in 1487 zo erg verzet tegen het drinken van bier, dat niet in Leeuwarden is gebrouwen? Gebruik in je antwoord twee voorbeelden uit de schema's, die je met kaartjes hebt ingevuld.

.....
.....
.....
.....
.....

Welke 2 kaartjes heb jij gebruikt bij het invullen van vraag 2:

(Schrijf de gekozen kaartjes volgens dit voorbeeld op: Vetkoper – Bierbrouwersgilde – kaartnr. 3)

- a. ....
- b. ....

---

3) Bekijk het door jou ingevulde schema. Welke groep is volgens jou het beste uit het Bieroproer gekomen? Gebruik in je antwoord drie voorbeelden uit het schema.

De groep: ..... is het beste uit het Bieroproer gekomen, omdat: .....

.....
.....
.....
.....
.....

Welke 3 kaartjes heb jij gebruikt bij het invullen van vraag 3:

(Schrijf de gekozen kaartjes volgens dit voorbeeld op: Vetkoper – Bierbrouwersgilde – kaartnr. 3)

- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
-

4) Hierboven heb je ingevuld welke groep het beste uit het Bieroproer is gekomen. Waarom is de andere groep dan slechter uit het Bieroproer gekomen? Gebruik in je antwoord drie voorbeelden uit het ingevulde schema.

(LET OP gebruik niet dezelfde voorbeelden als bij vraag 3).

De groep: ..... is slechter uit het Bieroproer gekomen, omdat: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Welke 3 kaartjes heb jij gebruikt bij het invullen van vraag 4:

(Schrijf de gekozen kaartjes volgens dit voorbeeld op: Vetkoper – Bierbrouwersgilde – kaartnr. 3)

- a. ....
  - b. ....
  - c. ....
-

5) Het Bieroproer is een bijzondere gebeurtenis in de Friese geschiedenis. Wanneer je hier vanuit historisch perspectief naar kijkt, kun je een kenmerkende aspect aan deze gebeurtenis koppelen. En wel: de toenemende zelfstandigheid van steden en de daarbij behorende burgerij. Leg uit waarom het Bieroproer in Leeuwarden hier een goed voorbeeld van is.

Het Bieroproer in Leeuwarden is een goed voorbeeld van de toenemende zelfstandigheid van steden en de burgerij, omdat:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6) Nu het onderzoek is afgerond, maak je voor de hertog van Saksen een samenvatting van het Bieroproer in 1487.

Dit kaartje is de oorzaak van het Bieroproer:

(Schrijf het gekozen kaartje volgens dit voorbeeld op: Vetkoper – Bierbrouwersgilde – kaartnr. 3)

.....

Deze 3 kaartjes vatten het verloop van het Bieroproer goed samen:

(Schrijf de gekozen kaartjes volgens dit voorbeeld op: Vetkoper – Bierbrouwersgilde – kaartnr. 3)

- a. ....
- b. ....
- c. ....

Deze 2 kaartjes zijn de belangrijkste gevolgen van het Bieroproer:

(Schrijf de gekozen kaartjes volgens dit voorbeeld op: Vetkoper – Bierbrouwersgilde – kaartnr. 3)

- a. ....
  - b. ....
-

Schieringers

GROEPEN	Voor het Bieroproer (1)	Tijdens het Bieroproer (2)	Na het Bieroproer (3)
Adel 1	Pieter van Cammingha: <i>Wij edellieden zijn al eeuwenlang degenen die de macht hebben in Friesland. En zo hoort het ook. De burgers in de steden kunnen wel invloed willen, maar zij moeten hun plaats weten.</i>	Pieter van Cammingha: <i>Mijn stins in Leeuwarden wordt belegerd door woedende burgers.</i>	Pieter van Cammingha: <i>Jammer, door al dit gedoe zijn wij de macht in Friesland kwijtgeraakt. De hertog van Saksen regeert nu met sterke hand over ons.</i>
Adel 2			
Kerk			
Platteland			
Burgemeester in Sneek			

Vetkopers

GROEPEN	Voor het Bierproer (1)	Tijdens het Bierproer (2)	Na het Bierproer (3)
Bierbrouwersgilde in Leeuwarden			
Herbergier in Leeuwarden			
Rijke burger in Leeuwarden			
Burgemeester in Leeuwarden			

<p>Douwe: <i>Gelukkig mag ik nu zelf weer kiezen wat voor bier ik verkoop. De zaak zit weer bomvol klanten. En ik verdien weer lekker veel geld.</i></p>	<p>Jacobus: <i>Als burger vind ik dat de stad belangrijker is dan het platteland! Wij moeten opkomen voor onze rechten. Ik vind de regel, om alleen Leeuwarder bier te drinken, een stap in de goede richting!</i></p>	<p>Hessel: <i>Het leger van Worp Juckema is onze stad binnengevallen! De burgemeester is vermoord. En ik verdien niks meer, omdat er weer alleen Haarlems bier geschonken mag worden in Leeuwarden. Dit is verschrikkelijk!</i></p>
<p>Jan: <i>Zo, ik heb een mooie prijs voor mijn kaas. Nu is het tijd voor een drankje. Oh nee! Een Leeuwarder bierbrouwer ziet dat Douwe mij geen Leeuwarder bier serveert. Er dreigt een knokpartij en ik moet vluchten. Gelukkig vind ik een veilig heenkomen in de stins van Pieter van Cammingha.</i></p>	<p>Henrick: <i>Door het Bieroproer is onze kerk zijn machtige positie verloren in Friesland! Nu moeten we luisteren naar de hertog van Saksen.</i></p>	<p>Pieter Auckema: <i>We hebben nu wel een probleem! Onze stadsgracht is nog niet klaar en er komt een grote legermacht naar ons toe. Als dat maar goed gaat....</i></p>
<p>Dirck: <i>Onder de opvolger van de hertog van Saksen is Leeuwarden toch nog de belangrijkste stad van Friesland geworden. Dit vind ik als helemaal niet fijn!</i></p>	<p>Worp Juckema: <i>Ik ben nu benoemd tot burgemeester van Leeuwarden.</i></p>	<p>Jacobus: <i>Ik was ontvoerd en heb jaren opgesloten gezeten in een stins op het platteland. Totdat mijn familie genoeg geld verzameld had om mij weer vrij te kopen. Nu ben ik dan eindelijk terug in mijn mooie stad.</i></p>
<p>Hessel: <i>In mijn stad mag alleen Leeuwarder bier gedronken worden. Ik ben blij dat we als gilde deze regel hebben kunnen doordrukken. Anders verdienen wij helemaal niks.</i></p>	<p>Douwe: <i>Wat niet weet, wat niet deert. Officieel heb ik geen Haarlems bier. Maar als mijn goede vriend Jan langskomt, dan regel ik wel wat. Ik hou wel een vaatje achter de hand.</i></p>	<p>Pieter Auckema: <i>Ik leef niet meer. Ik ben vermoord door het Schieringer leger.</i></p>

<p>Henrick: <i>Onze kerk bezit alle grote kloosters op het platteland! Samen met de adel hebben wij de touwtjes stevig in handen in Friesland.</i></p>	<p>Jan: <i>Nu het leger van Worp Juckema de stad heeft overgenomen, kunnen wij gerust ons Haarlems biertje drinken. Dat zal de burgers van de Leeuwarden leren om te denken dat zij belangrijker zijn dan het platteland!</i></p>	<p>Pieter Auckema: <i>Ik sta als burgemeester achter de nieuwe regel! Wij moeten ons als stad sterk maken tegen het platteland! Als rijke stad zijn wij nu eenmaal belangrijker geworden dan de kerk en de adel!</i></p>
<p>Dirck: <i>Leeuwarden weigert het verdrag met ons te verlengen en wil de belangrijkste stad in Friesland worden! Dit moet voorkomen worden.</i></p>	<p>Douwe: <i>Nou dat is een mooie boel. Is er een nieuwe regel en mag ik alleen nog maar Leeuwarder bier schenken. Allemaal leuk en aardig, maar dat spul is niet te drinken. Daar gaat mijn klandizie.....</i></p>	<p>Worp Juckema: <i>Ik heb mijn leger opdracht gegeven de stad binnen te vallen. Omdat er geen stadgracht is, kunnen we de stad zo binnenvallen!</i></p>
<p>Hessel: <i>Ik zie hoe Douwe aan Jan een Haarlems biertje geeft! Ik probeer Jan te stoppen, maar hij vlucht naar de stins van Pieter Cammingha! Ik haal mijn gilde-kameraden en met de burgers gaan we ze een lesje leren!</i></p>	<p>Henrick: <i>Ik help Pieter van Cammingha, die belegerd wordt. Door vanuit mijn klooster stiekem eten en drinken in de stins te smokkelen.</i></p>	<p>Jacobus: <i>Oh nee, daar gaat mijn mooie grachtenpand in vlammen op!</i></p>
<p>Jan: <i>Ik ga regelmatig naar Leeuwarden. Om koeien te kopen. Of om boter en kaas te verkopen, die mijn vrouw op de boerderij maakt.</i></p>	<p>Dirck: <i>Onze stad heeft een handelsverdrag gesloten met Leeuwarden! Dit verzekert ons van veiligheid op de weg, dat wij in Leeuwarden onze spullen mogen verkopen en dat die stad niet te sterk wordt.</i></p>	<p>Worp Juckema: <i>Al eeuwen lang woont mijn familie op deze stins! Met mijn leger bescherm ik mijn positie op het platteland.</i></p>

